

Preventie van psychopathologie; tussen wetenschap en werkelijkheid

Congres RGOc Mediant

Robert Schoevers

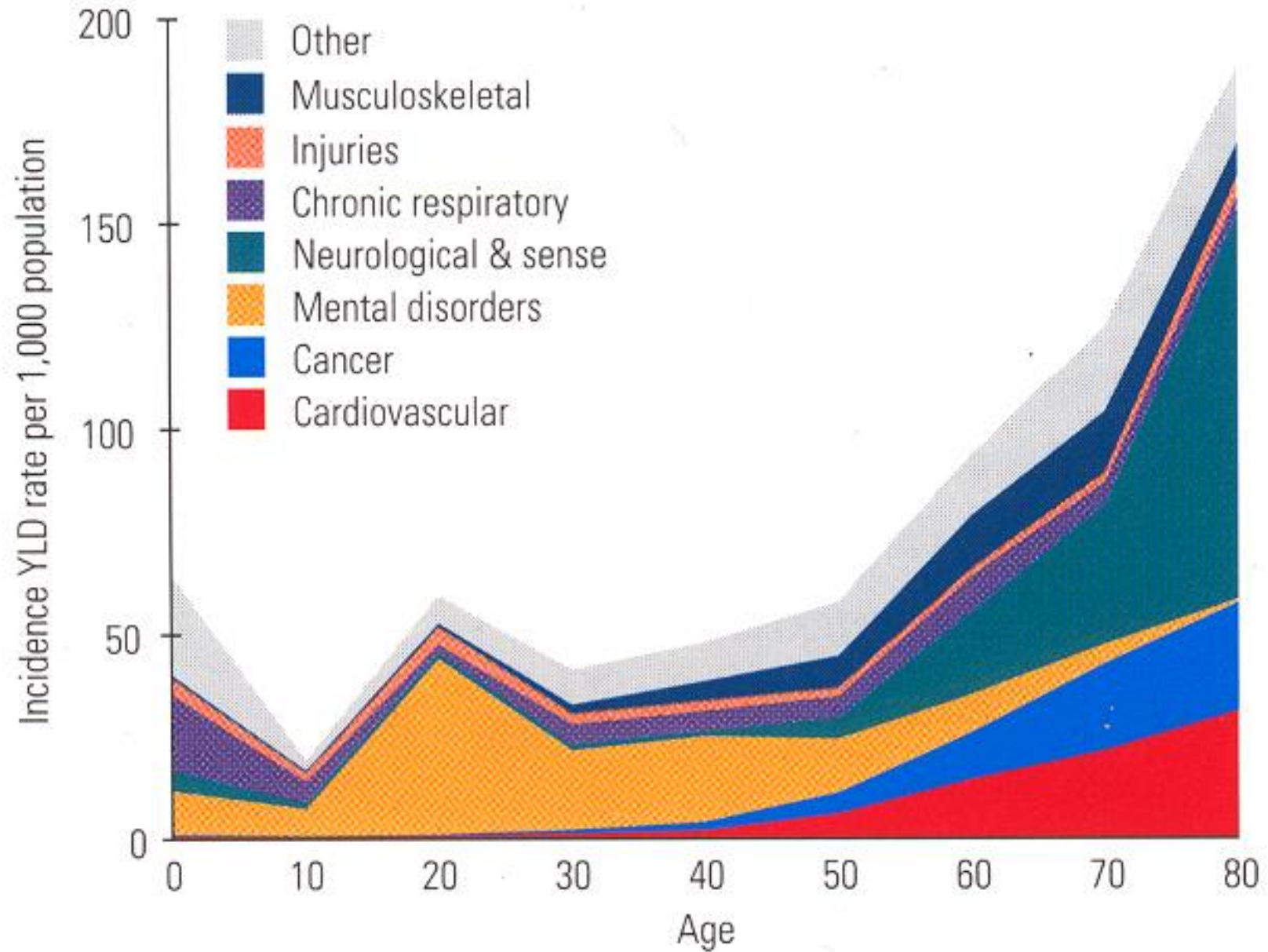
Universitair Centrum Psychiatrie UMCG

13 december 2016

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	• ZONMW, andere onderzoeksfondsen, innovatiefonds

Ziektelast in de populatie, naar leeftijd

WHO 2008 – ziekte last depressie

Table 11: Leading global causes of YLD, high-income and low- and middle-income countries, 2004

Low- and middle-income countries				High-income countries			
Cause		YLD (millions)	Per cent of total YLD	Cause		YLD (millions)	Per cent of total YLD
1	Unipolar depressive disorders	55.3	10.4	1	Unipolar depressive disorders	10.0	14.6
2	Refractive errors	25.0	4.7	2	Hearing loss, adult onset	4.2	6.2
3	Hearing loss, adult onset	23.2	4.4	3	Alcohol use disorders	3.9	5.7
4	Alcohol use disorders	18.4	3.5	4	Alzheimer and other dementias	3.7	5.4
5	Cataracts	17.4	3.3	5	Osteoarthritis	2.8	4.1
6	Schizophrenia	14.8	2.8	6	Refractive errors	2.7	4.0
7	Birth asphyxia and birth trauma	12.9	2.4	7	COPD	2.4	3.5
8	Bipolar disorder	12.9	2.4	8	Diabetes mellitus	2.3	3.4
9	Osteoarthritis	12.8	2.4	9	Asthma	1.8	2.6
10	Iron-deficiency anaemia	12.6	2.4	10	Drug use disorders	1.7	2.4

Is depressie toegenomen in NL?

Bevolkingsonderzoek; nee

- 1983 - 1998 (o.a. nationaal Kompas Volksgezondheid, König-Zahn et al., 1999)
- 1996-2009 NEMESIS studies (De Graaf et al., 2012)

Gezondheidszorg; ja

- 1991-2011 verdubbeling patiënten huisarts
- Betere/vroegere herkenning
- Sneller hulp zoeken, stigma afgenomen

Behandeling; huidige bereik & effectiviteit (Andrews et al. 2004)

Stoornis	Bereik	Effectief bereik	% YLD vermeden	\$/YLD
Affectief	60%	34%	15%	20.000
Angst	35%	20%	13%	15.000
Alcohol	11%	6%	2%	98.000
Schizofrenie	100%	100%	13%	197.000
Alle DSM	40%	23%	13%	30.000

100% bereik + 100% EBM

Stoornis	Bereik	Effectief bereik	% YLD averted
Affectief	100%	100%	35%
Angst	100%	100%	49%
Alcohol	100%	100%	34%
Schizofrenie	100%	100%	22%
Alle DSM	100%	100%	40%

Preventie

- Getallen
- Risicofactoren
- Interventies
- Regio samenwerking
- Hoe nu verder?

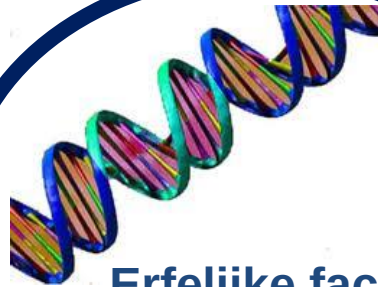

Risicofactoren voor depressie

Sociale factoren:

- Levensgebeurtenissen
- Traumatisering
- Sociale relaties
- Werk en inkomen

Erfelijke factoren

Ontwikkeling:

- Gezin
- Autonomie

Persoonlijkheid:

- Intelligentie
- Levensstijl
- Temperament
- Omgaan met problemen

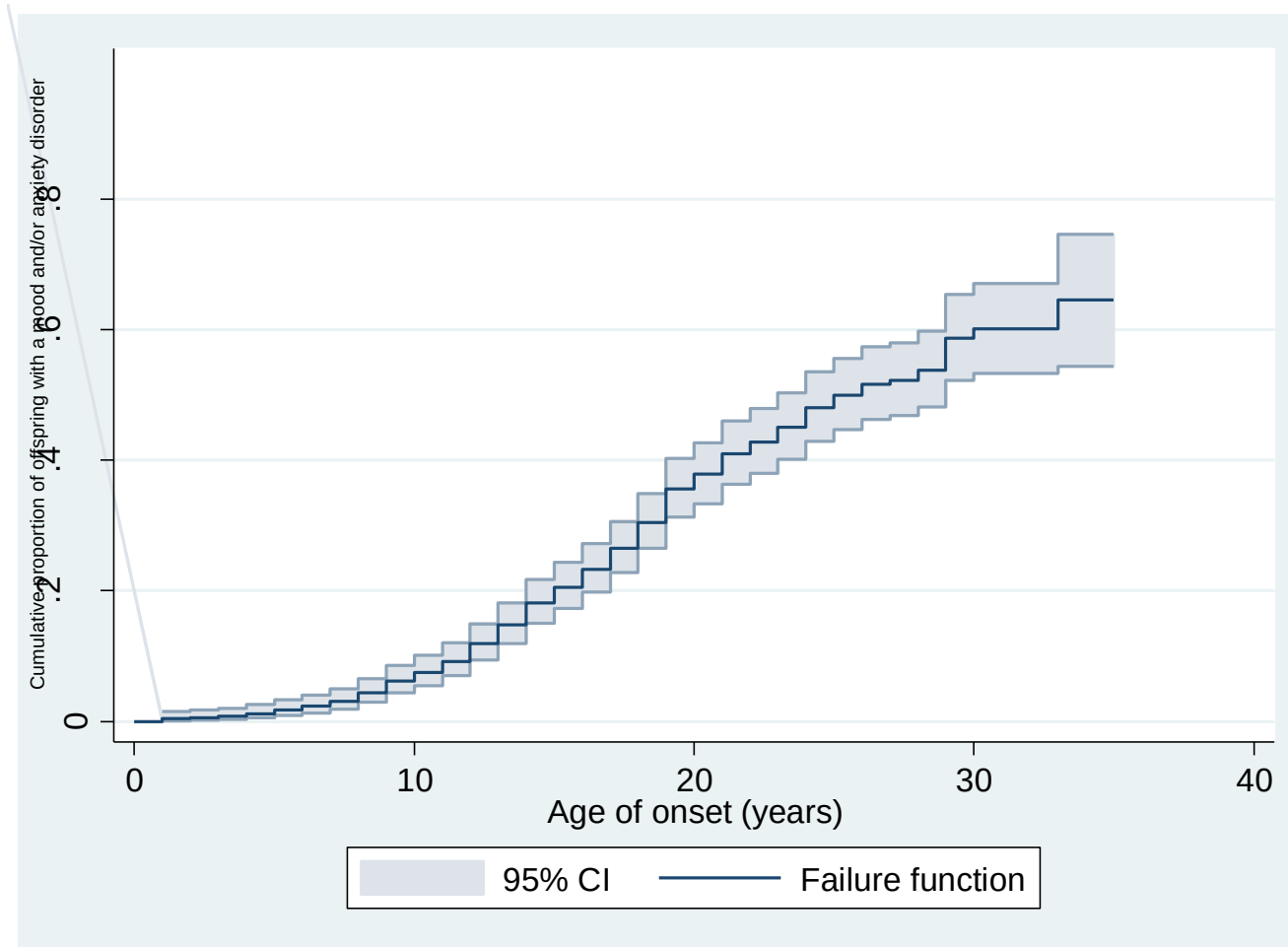
Lichamelijk:

- Ziekten
- Handicaps
- Medicijnen
- Drugs

Ontstaan van depressie en angststoornissen bij 'kinderen van'

(Havinga 2016)

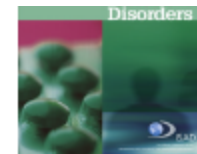
leeftijd	%
10	8
15	21
20	38
25	50
30	60
35	65

Vroeg trauma als oorzaak

Journal of Affective Disorders

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jad

Review

Associations between depression and specific childhood experiences of abuse and neglect: A meta-analysis

Maria Rita Infurna^{a,b,c}, Corinna Reichl^a, Peter Parzer^a, Adriano Schimmenti^d,
Antonia Bifulco^e, Michael Kaess^{a,*}

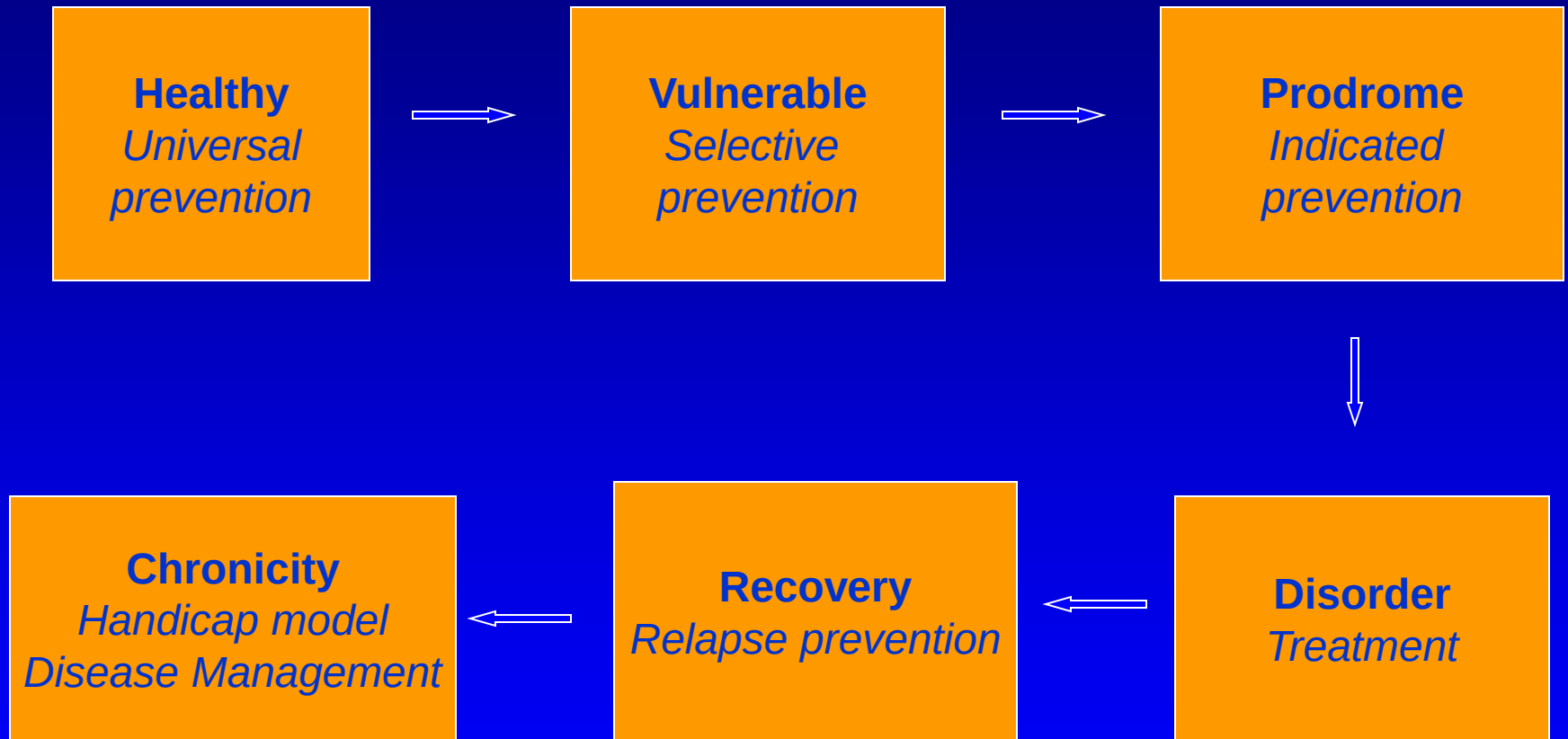

Fig. 2. Forest plot of the associations between childhood maltreatment and depression.

Wat bepaalt de prevalentie in NL?

- Verhoogd risico op populatienivo (de Graaf ea 2015)
 - Vrouw
 - Laag opleidingsnivo
 - Verlies van werk & inkomen
 - Verlies van partner, alleen zijn
 - Lichamelijke ziekte
 - Vroege traumatisering / verwaarlozing
 - Andere psychische stoornis (angst, verslaving)
 - Levensstijl (roken, drinken, bewegen, eten)

Typen preventie & transities in ontstaan van ziekte

Adapted from: A.T.F. Beekman 2004

Depressie cyclus

Preventie

Circa 80% valt terug
in 15 jaar

Terugval

Incidentie
357.000

Prevalentie
738.000

Herstel

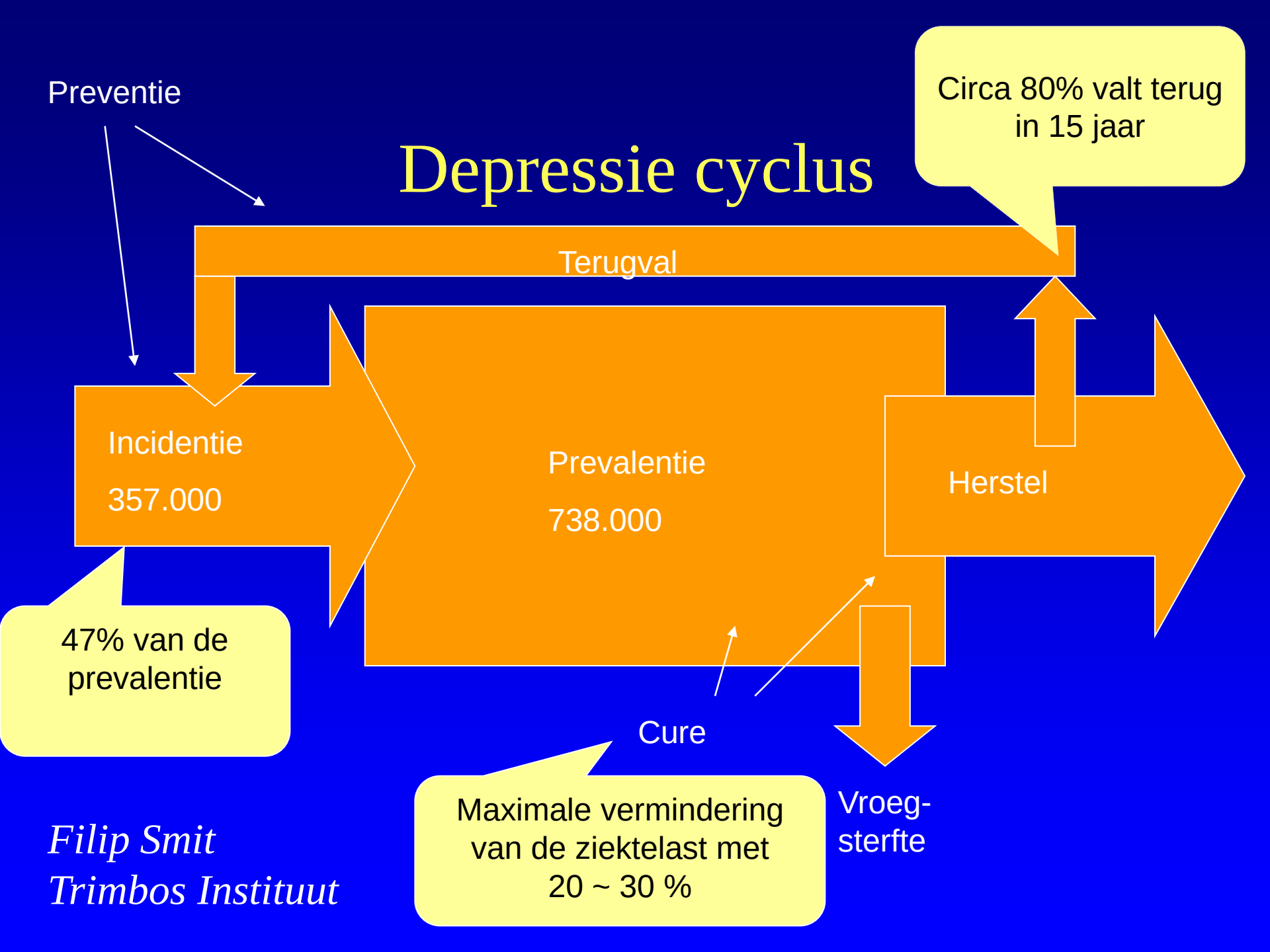
47% van de
prevalentie

Cure

Maximale vermindering
van de ziektelast met
20 ~ 30 %

Vroeg-
sterfte

Filip Smit
Trimbos Instituut

Het verband tussen een risicofactor en depressie.....

- *Absoluut risico*: kans op krijgen van de ziekte (%)
- *Attributieve Fractie (AF)*; % van de nieuwe depressies die je zou kunnen voorkomen als je de invloed van die risicofactor zou kunnen wegnemen.
- *Number Needed to be Treated (NNT)*: Aantal patiënten dat je preventief moet behandelen om één geval van depressie te voorkomen
- *Worden de waardes beter bij clusteren?*

AMSTEL

Amsterdam Study on the Elderly

Eerste meting (1990)

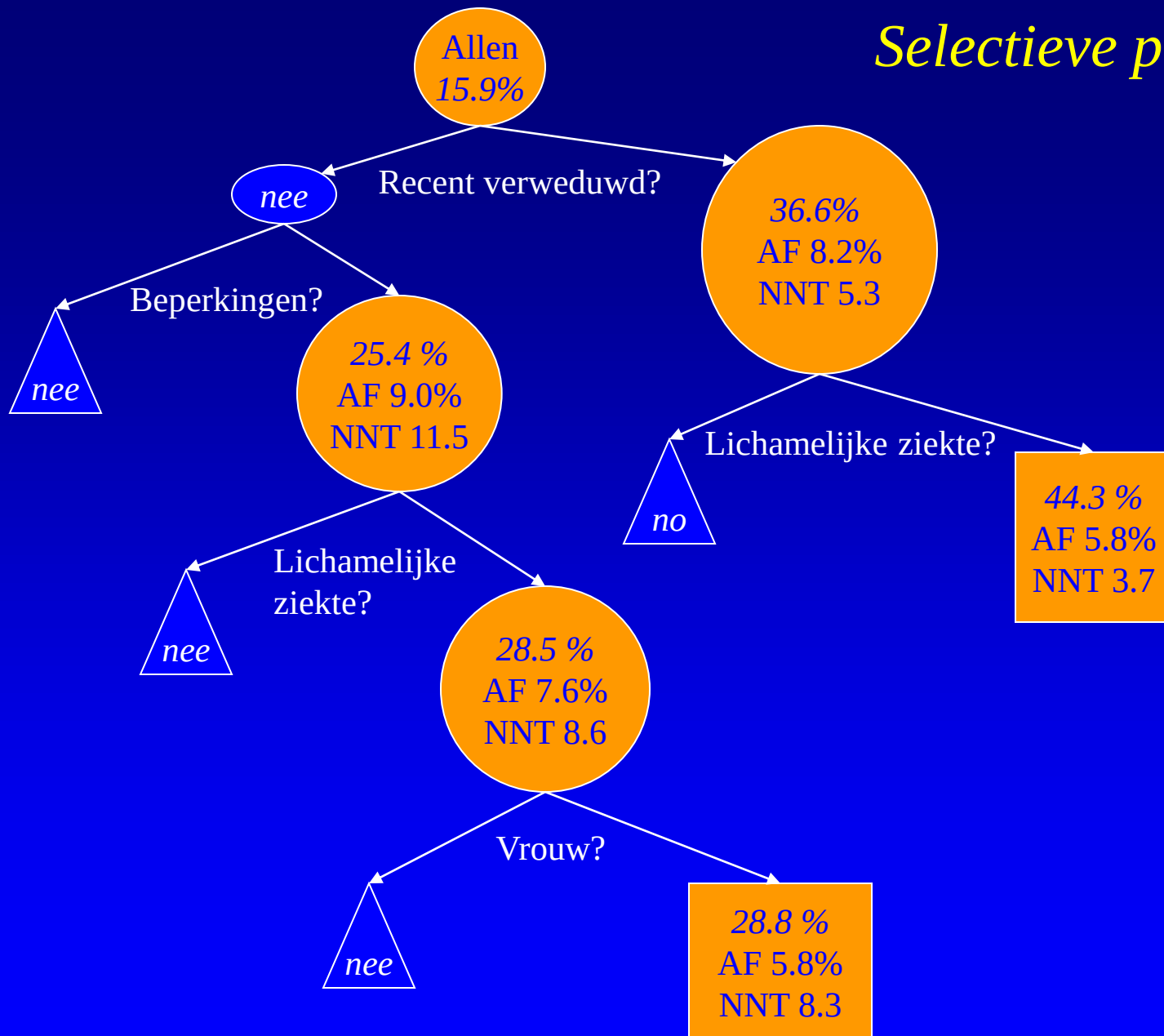
4051 thuiswonende ouderen

65 – 84 jaar oud

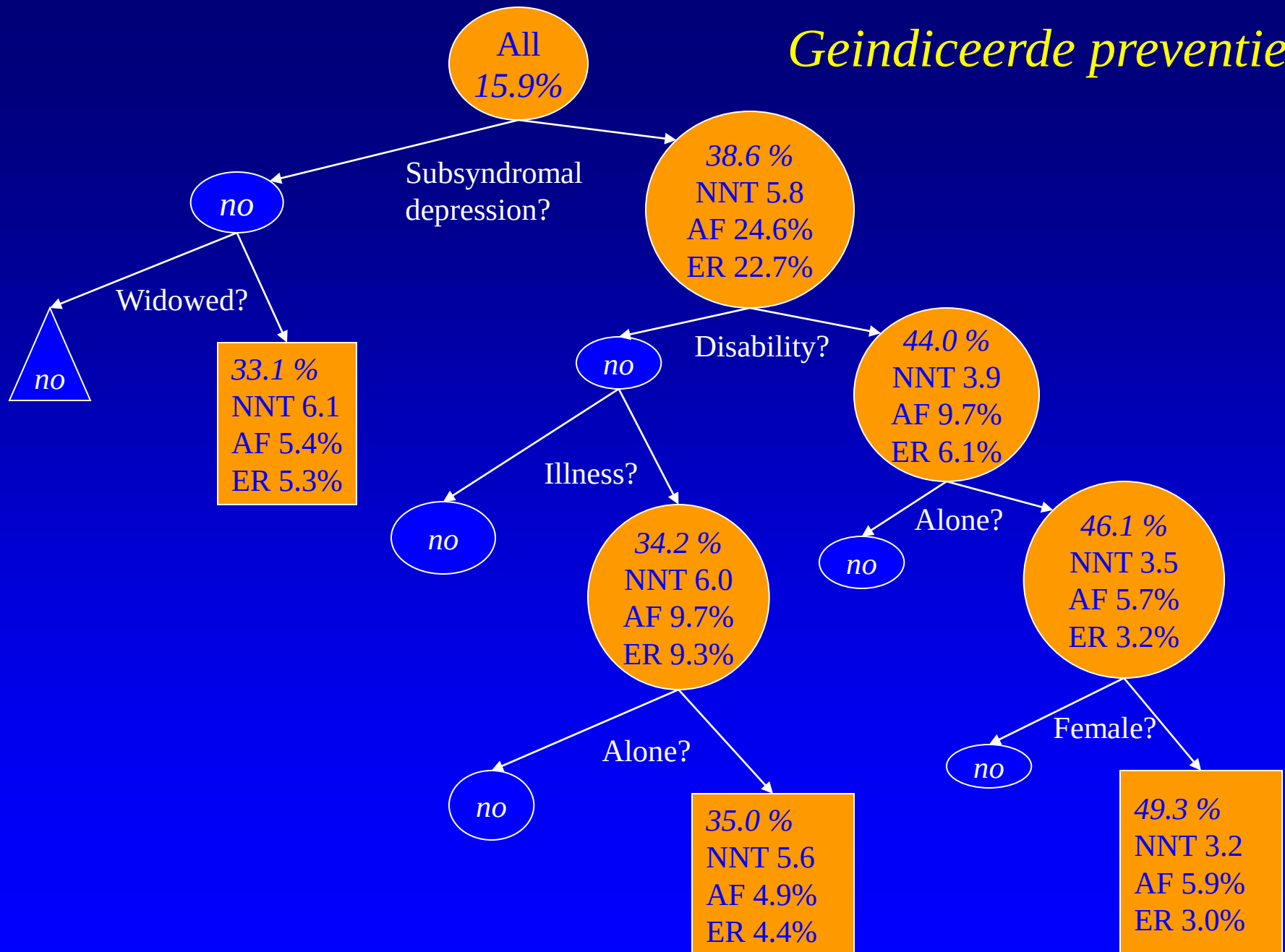
Tweede meting (1994)

55,3% responders (N=2244)

Selectieve preventie

Geïndiceerde preventie

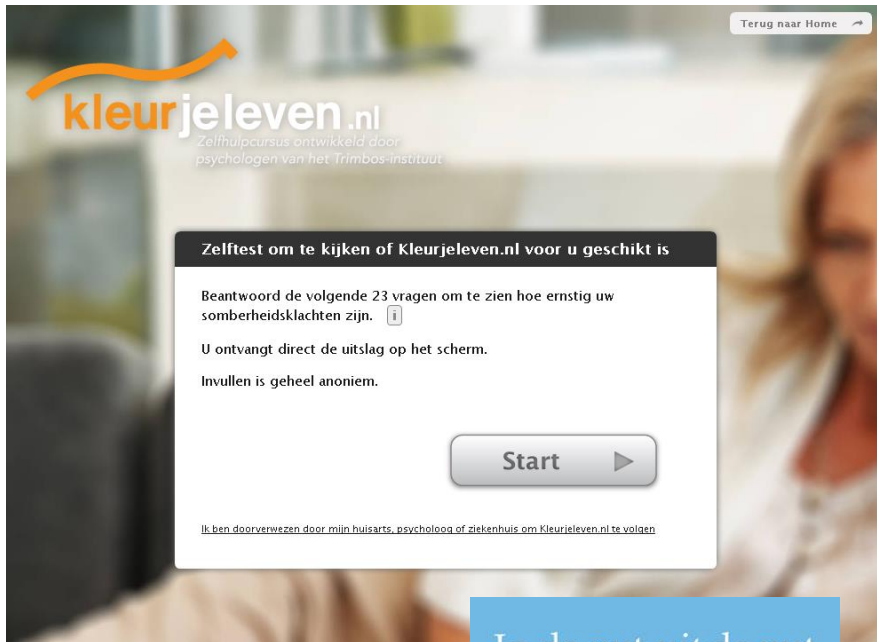

Preventie

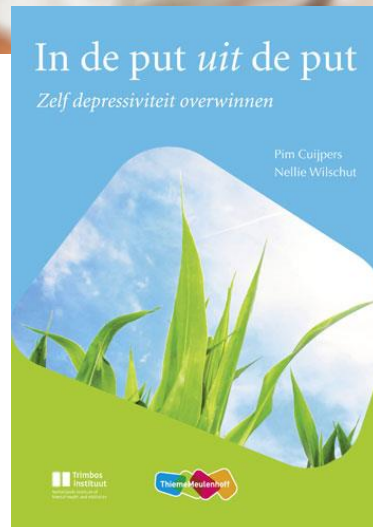
- Getallen
- Risicofactoren
- Interventies
- Regio samenwerking
- Hoe nu verder?

Preventie & vroege interventie?

Kleurjeleven.nl

Inactiviteit / isolatie:

- Activatie
- Sociaal contact
- 'Gezond leven'

Levensproblemen:

- Oplosvaardigheden

Lichamelijke ziekte:

- Omgaan met ... (cursus)

Grip op leven:

- 'Kleur je leven'

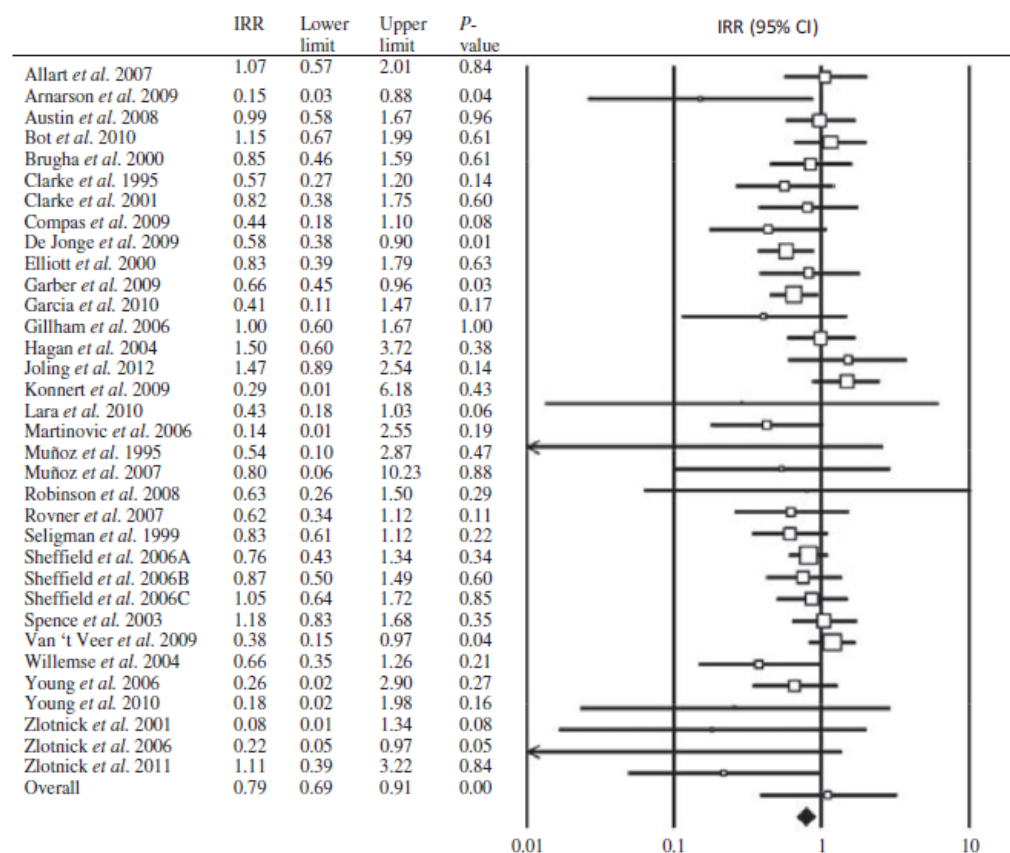
Symptomen:

- 'in de put uit de put'
- PST, CGT (internet)

Preventing the onset of major depressive disorder: A meta-analytic review of psychological interventions

Kim van Zoonen,^{1*} Claudia Buntrock,² David Daniel Ebert,^{2,3} Filip Smit,^{1,4,5} Charles F Reynolds III,⁶ Aartjan TF Beekman⁷ and Pim Cuijpers^{1,2}

326 INTERNATIONAL JOURNAL OF EPIDEMIOLOGY

- 21% lagere incidentie
- NNT 20

Figure 2 The effects of preventive interventions on the incidence of depressive disorders; incidence rate ratios and numbers needed to treat. Lines represent IRR and 95% CI; the size of the square indicates the weight of each study

Preventing a first episode of psychosis: Meta-analysis of randomized controlled prevention trials of 12 month and longer-term follow-ups

Mark van der Gaag^{a,b,*}, Filip Smit^{a,c,d}, Andreas Bechdolf^e, Paul French^f, Don H. Linszen^g, Alison R. Yung^{f,h}, Patrick McGorry^h, Pim Cuijpers^a

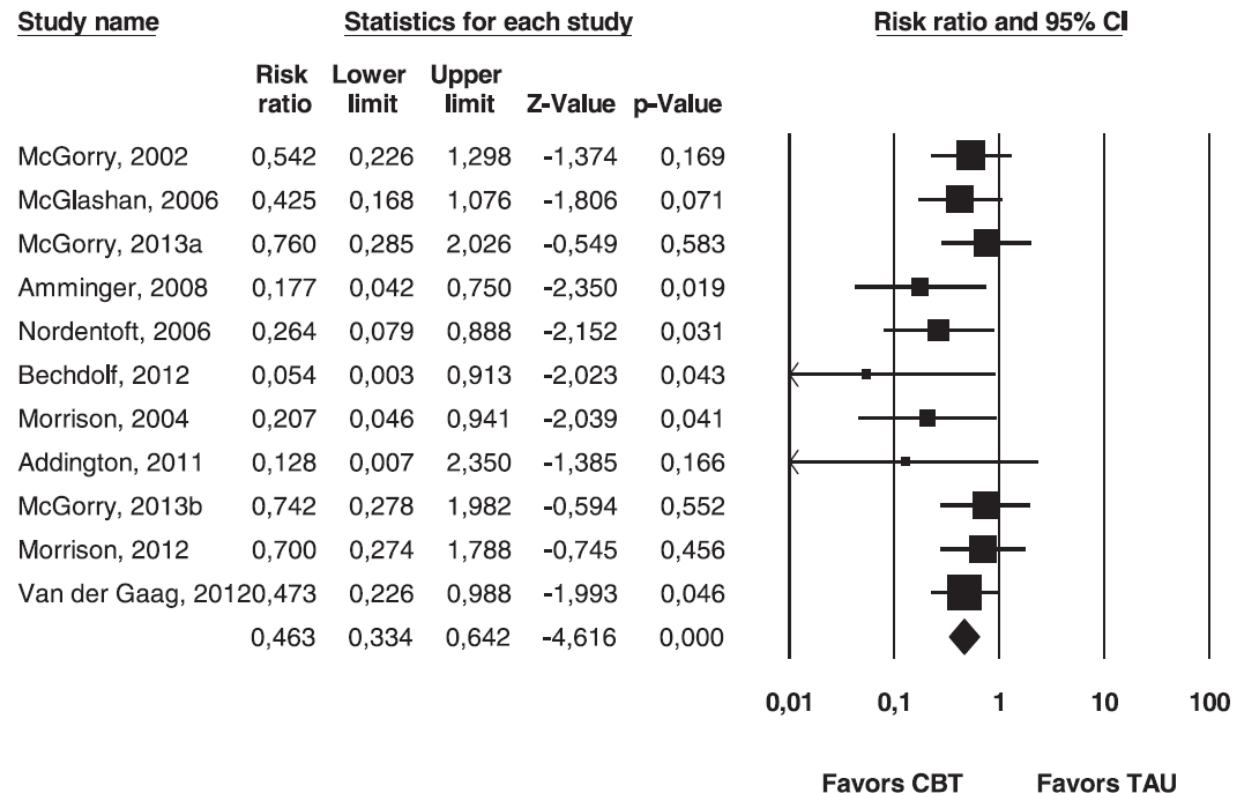

Fig. 2. Forest plot of risk ratio's for the transition to psychosis within 12 months.

From: Changing the Direction of Suicide Prevention Research A Necessity for True Population Impact

JAMA Psychiatry. 2016;73(5):435-436. doi:10.1001/jamapsychiatry.2016.0001

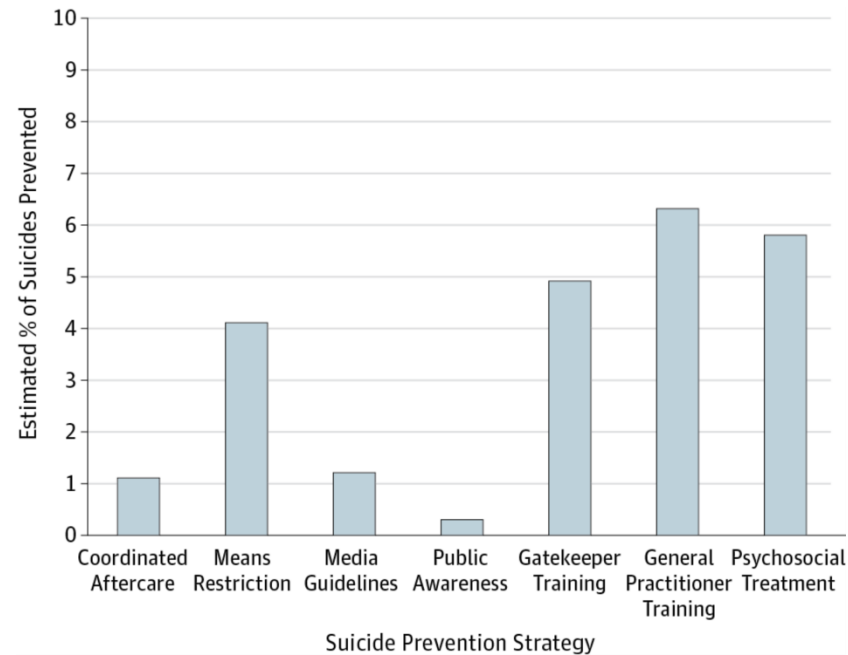
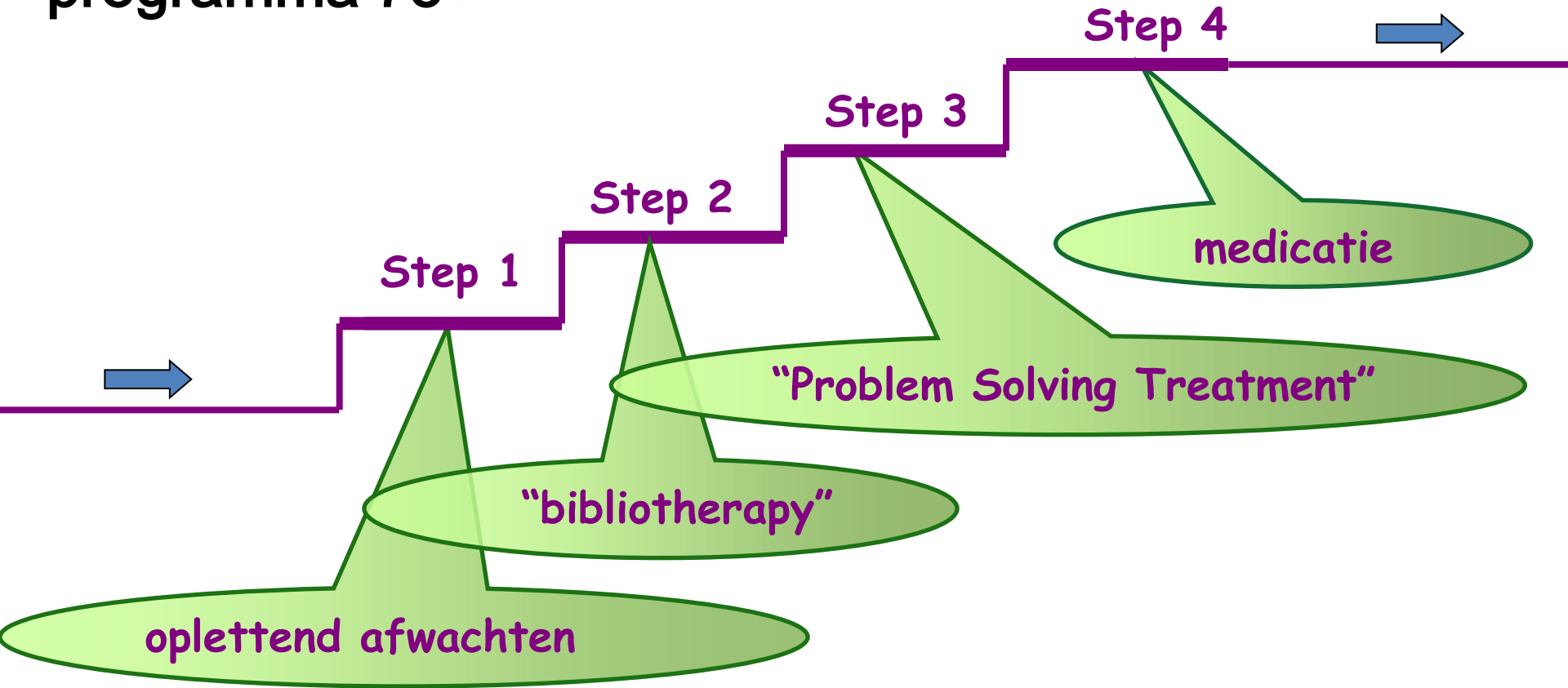

Figure Legend:

Estimated Percentages of Suicides Prevented by Use of Different Suicide Prevention Strategies

Trial: stapsgewijs ondersteuningsprogramma 75+

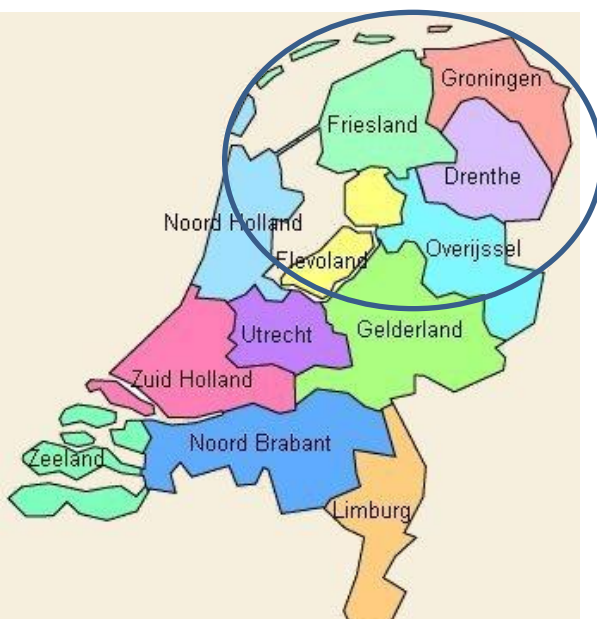

Preventie

- Getallen
- Risicofactoren
- Interventies
- Regio samenwerking
- Hoe nu verder?

Regionale samenwerking

3,5 miljoen inwoners

7 GGZ instellingen

1 Opleidingsregio

1 UMC

1 Datawarehouse

9856 medewerkers

90766 patiënten

Introducing.....

RGOC

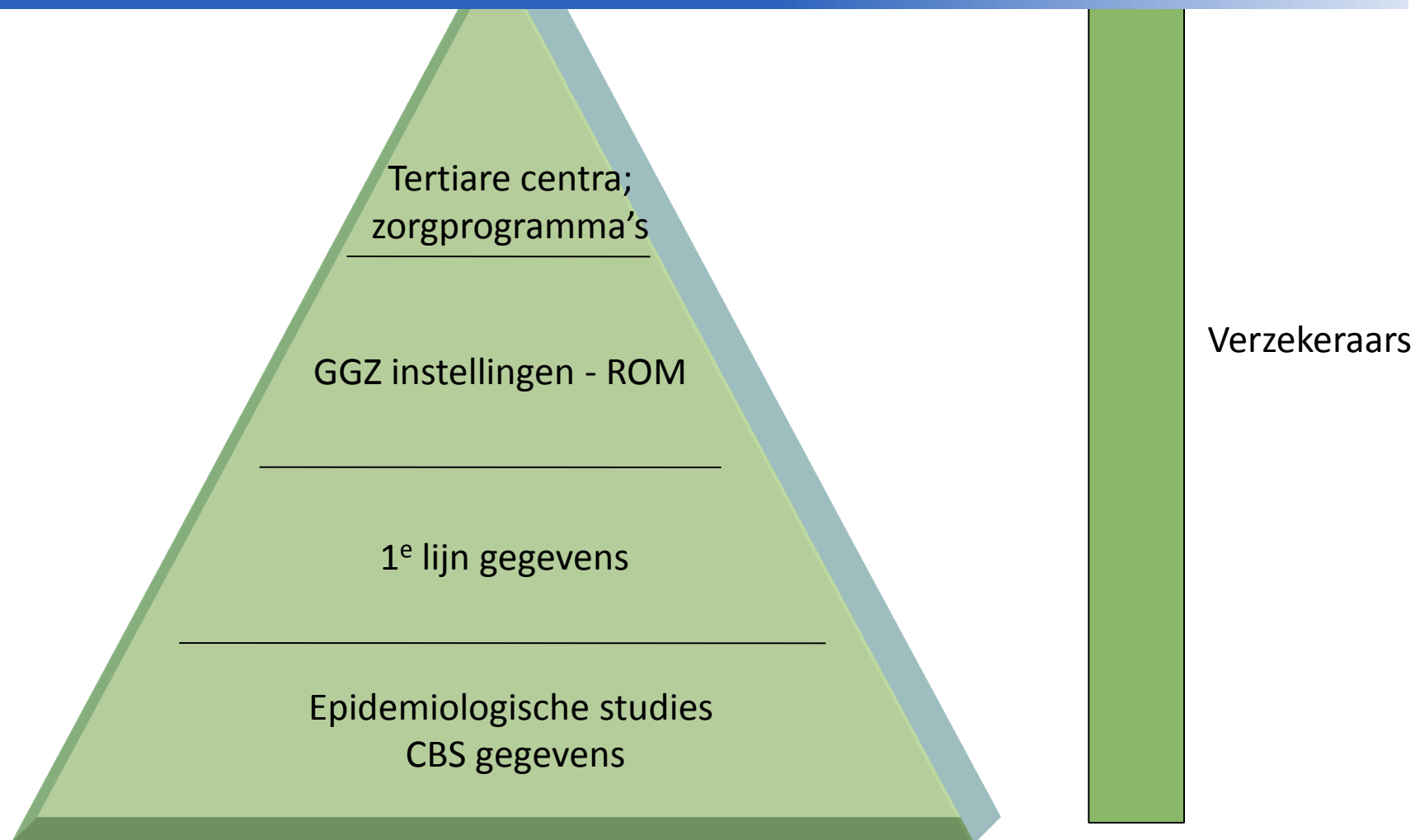
The Northern Netherlands

Mental Health Network

Waarom een gezamenlijk initiatief?

- Alle partijen hebben belang bij hoog kwalitatieve doelmatige zorg waarbij niet meer en niet minder wordt aangeboden dan noodzakelijk
 - Patiënten en hun naasten / vertegenwoordigers
 - Zorgaanbieders
 - Verzekeraars
 - De 'BV Nederland' en minister Schippers
- Niemand heeft het volledige overzicht over patiëntkenmerken, behandeltrajecten en kosten
- De Noordelijke regio is in de unieke positie om hierin het verschil te maken; proeftuin voor Nederland (!)

Data delen voor betere zorg

Routine Outcome Monitoring

RoQua

1. Hoe tevreden bent u met uw leven als geheel?

☐ zeer ontevreden ☐ ontevreden ☐ een beetje ontevreden ☐ gemengd ☐ een beetje tevreden ☐ tevreden ☐ zeer tevreden

2. Hoe tevreden bent u met uw woning?

☐ zeer ontevreden ☐ ontevreden ☐ een beetje ontevreden ☐ gemengd ☐ een beetje tevreden ☐ tevreden ☐ zeer tevreden

3. Hoe tevreden bent u met uw huisgenoten of als u alleen woont, hoe tevreden bent u met het feit dat u alleen woont?

☐ zeer ontevreden ☐ ontevreden ☐ een beetje ontevreden ☐ gemengd ☐ een beetje tevreden ☐ tevreden ☐ zeer tevreden

[← Vorige vraag](#) [Volgende vraag →](#)

TRacking Adolescents' Individual Lives Survey

Oorzaken en consequenties geestelijke gezondheidsproblemen kinderen & adolescenten

- 2700 adolescenten
- Gemiddelde leeftijd start: 11 jaar
- Follow-up > 10 jaar

trails

Casus register Noord Nederland

- 23% TRAILS deelnemers was voor 20^e jaar in contact met GGZ:
 - Wie zijn dat?
 - Kenmerken op 11^e, 13^e, 15^e jaar?
 - Diagnosen in de GGZ
 - Kan eerder worden ingegrepen?

Lifelines

Lifelines

Neem deel
aan LifeLines ▶

RT @umcg: Publiek bepaalt welke lezingen 10nov bij Iustrum
MedischePublieksacademie #UMCG plaatsvinden. Meer info zaterdag in #DvhN.
Lee ... 18-04-2012 | 14:42

Home

Nieuws

Contact

In de pers

Video

Sponsoren

-A +A

Deelnemer

Kind & Jongere

Huisarts

Wetenschappelijk onderzoek

Organisatie

Nieuws

Positieve ontwikkelingen bij LifeLines

2011-09-09 Dinsdag 6 september 2011 heeft LifeLines haar 60.000e deelnemer ontvangen. Naast deze mijlpaal in dit grootschalig bevolkingsonderzoek, hebben we nog een doorbraak. Nadat in maart 2011 een pilot is gedaan met het versturen van de follow up vragenlijsten (waarvan de respons overigens ruim boven...

Lees verder

2011-07-04

Interview met deelnemende huisarts

2011-06-28

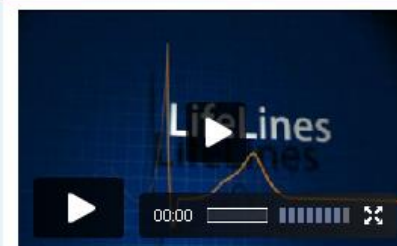
LifeLines krijgt een 8,2!

Meer nieuws

Aantal deelnemers per 13-04-2012:

84.499

Het LifeLines onderzoek

Nieuwe projecten

Vroegherkenning en vroeginterventie

Volgen van patiënten door instellingen heen

‘Prognostic modelling’; individueel en populatienivo

Grote trials - precisie psychiatrie

Regionale proeftuinen - landelijke implementatie?

**Wetenschapsagenda GGZ
VWS - maart 2016....**

Waarom meer onderzoek?

- Betere, snellere en effectievere behandeling voor patiënten van nu
- Voorkomen van psychische stoornissen in de toekomst
- Onderbouwing van bestaande behandelingen
- Vertalen van wetenschappelijke kennis naar handvatten voor de praktijk

Basis voor het programma

- Eerste pijler: vroeg detectie, vroeger behandelen en preventieve zorg
- Tweede pijler: behandeling op maat: personalised medicine, personalised care en personalised psychotherapy

Randvoorwaarden

- Programma levert kennis die implementeerbaar is
- Patient en zijn behandeling staat centraal
- Programma wordt gesteund door hele GGZ
- Onderzoek wordt uitgevoerd in netwerken van academische en andere 1^e en 2^e lijns instellingen

Dankuwel

- **Innovatieregio GGZ Noord Nederland?**